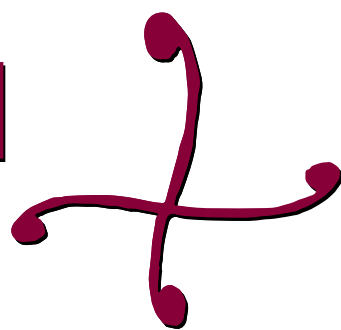

EUSKALERRIAREN EDESTIA-I (VI.)

2. ZATIAN.

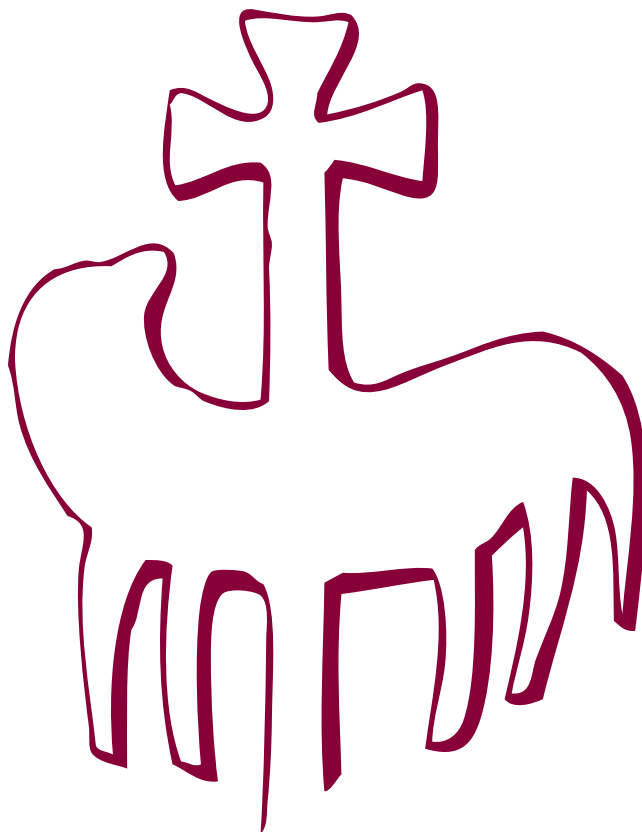
Sarreratik datorrena.

Zer esan nai dau Indoeuropeotu-baga orrek?:

Europa, Asia ta Afrikak daukiezan izkuntzak, euren sorburuetan ezagututen dabezala, eta Euskerea eurak baiño zarragoa izanez gain, ez dakiela non asten jakon bere sorkuntza.

Gure arbasoek, Omosapiensen asieratik eraiki eben Euskerazko etxegintza au orain arte, ezer ikutu barik dagoela esan geinke zentzunezko izatasunean.

Eta leiñu edo alderraiezko erri guztiak gure lurraldetatik igaro arren, guk, gure askatasunezko demokraziaren zentzuagaz beti jokatuta eta bestien oiñarrizko eskubideak adeitasun andiz artuta, ez giñela besteak menperatzera joan, gure barnearen demokrazizko baitak ez dabelako onartzen ezergaitik be alango iñoren menpekotasunik, gure izatasun eta lurraldeak babestuten aleginduta, eta edesti guztiko alegiñ orreitan

menperatzaillaren etengabeko eraso aldiari aurka egin da, gaur zazpi lurralde txiki oneitan gure naastubageko izkuntz eder onekin geratu gara.

Euskerea orregaitik da gaur, *munduak daukan jarraibideko*⁽¹⁾ *altxor aundiena, bere oiturazko ekanduaren izatasunean, etxea nastetasun barik daukalako, Jaungoikuak ipini euskun bere legearen ardureagaz.*

Gaurko mundu onen jaurkintzak, edesti guztian sortu diran nastutasunezko ondoriotik⁽²⁾ agertzen diranak dira, ta bereala ikusten dogu: ekanduzko orekaren antolakuntzan zelan gabiltzan, *munduko giza ta errigizartearen eskubide guztiak zapaltzen.*

Kontu aundian euki bear dira, gure arbasoen azturazko lanean eginda agertzen jakuzan aztarnak, eurak erakusten dabelako gizaren edestiko asieratik, zelan

(1) Jarraibideko = modelo, ejemplo. (2) Ondoriotik = consecuencia, secuela.

joan gintzazan bereztasunezko aztura legean ikasten, gaur dakiguneraño eldu arte, eta daukien garrantzi aundia gaitik: **munduko gizatasunaren etorkizunezkoak**⁽¹⁾ **dirala izendatu**, bestela, eredu zko arloetan geratzen jakuzan zentzunezko ulerpide apurrak ezereztu egiten badira, itsas-gaitz baten kaian lotuta dagozan itsas-ontzietan orakarriak⁽²⁾ apurtzen jakozanean bezala agertuko gara, gaur zoritxarrez sortzen dan lez.

Nastubako izkuntz bateri, geure euskerea lez dagonari, indoeuropeotu babe dagola esaten jako.

Indoeuropeotu bage orren arrazoa.

Omosapiensen zabalkuntza Ekialde Txikerraren inguruetatik eta Europaren Mendebalera egin zan, Afrikatik urten eben oiñarri bateko oitura ta euren artean ulermentzeko euki eben izkuntz edo ots-itx'aren bardiñakaz, Europa erdiko lurralde zabal otzak bertan itxita.

Ekialdekoak eguraldi beroagaitik, mendabelekoak baiño 3.000 urte⁽³⁾ aurreratuagoak agertu ziran, eta Akadiako kaisertzaren Sargon menperatzailleak, ango inguruko erriak bere mendeko jaurkintzan batzeko ekintzan asi zala be bai.

Ekialdean, Sumerio izkuntza zan sorkuntzazko mintzoera, bere inguruan egongo ziran izkelkiakaz, Europako mendebalean Euskereagaz sortu zan lez.

Arik eta Sargon menpekoasunezko guda legez, ainbat erri ta mintzadar barri agertuazota, gero Europako mendebalean K.a. 753ko urtean erromatar menperatzailleak agertuta latinkumeakaz sortu zan lez.

Eta jendekuntzazkoak ez diran izkuntz ta erri-barri orreri esaten jakie indoeuropeoak dirala, euren erri-izkuntzaren sorkuntzak dakiguzelako, Sumerio ta Euskaldunen erri ta izkuntzak, berezkotasunaren azturako sorkuntzazkotan utzita.

Euskerea, Europako mendebalean zabaldu ta sendotu zan Atlant-Itsasotik Alemaniako lurraldearen erdiraiño, eta Eskoziatik kadizeraíño, arik eta Ekialdeko menpekotasunetatik alde eginda K.a. 2.000 urtean Keltiarak eta jarraian beste leiñu batzuk alderrai, Alemaniako lurraldeetan agertu arte.

Euskalerriak baita lez lortuta daukazan zentzun oneko **sinismen demokratikoak**, ez dausku izten beste erri edo ta izkuntzarik menperatzera joaten, ez da ta gogoratu bez, bere sinismeneko ardatz nagusian

(1) *Etorkizunezkoak* = *Patrimonio Mundial*. (2) *Orakarriak* = *amarras, o maromas para amarrar los barcos*. (3) *K.a. 9.000 urte Ekialdean, eta K.a. 6-7.000 urte Europako mendebalean*.

*zor-eskubideko ordezkartzaren ar-
dura daukalako "Elburu", eta ez dira
izan naiko menperatzaillaren 2.753
urtearen alegin guztiak, ainbateko
zabaltasunetik Auñamendi ta Kan-
tauriko itsasoaren lurralde txiker
onetan nai inguratu arren, daukagu-
zan euskal itz ta azturazko oituran
baitutako izatasunak ezereztu edo ta
aienatzeko, sasijainkotasunezko eri-
tzikoak gura daben lez.*

Oar txiki bat emen.

Euskalerrria, Paleolitiko Neoliti-
koaren aitortzaille izanda, mundu-
ko jakintsuak zergaitik ez ote dabe
omentzen munduaren "*Guraso on-
doko*" lez ?.

Euskalerrriak euki eben lurralde-
ko zabaltasunetik gaurko lur txike-
rrean agertu arte, eta ainbeste erri ta
izkuntzaren ugaritasunagaz, ez dau
gura esan, Europa orren neurrian
aberastu danik, Jainkoak bereztu-
tako Legean lortu bear dan jende-
kuntzaren ekaduzko jakiturietan, ia
guztiz itxarotu egin dalako.

*Europak badauko bai, Euskale-
rriari zer ezkertu, bera dalako orain-
diño Paleolitiko Neolitiko alditan
mundu onen gizakiak lortu eben "pa-
rebegoko jendekuntza"ren Aitorlea.*

Euskereak, zelako irudiagaz itxuratzen dau Euskalerrria?:

Euskereak daukan *nortasunezko
irudiagaz* zalantza barik.

Euskal erkidetzan ulermentzeko,
maitetasun guztiagaz egin gendun
tresneri eder au, ez da gatz bageko
mesugaillu uts bat, gure artu emo-
netan ibilteko bakarrik.

Bere barnean ikusten direnak:

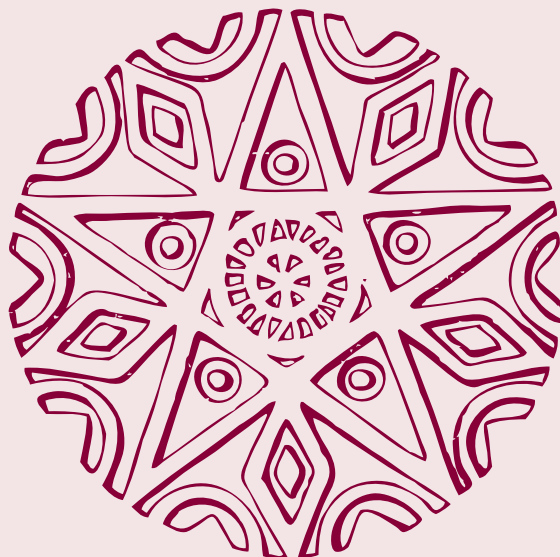
- a) Jainkoari begira, Beren Legearekin euki gendun *oarmeneko*⁽¹⁾ *samurtasuna*⁽²⁾.
- b) Senitarte eta erri-maillan *maitasunezko* ulermen ona eukitea".
- d) Gure *baitaren*⁽³⁾ bake edo orekagaitik zentzun aundiz, azturazko jakintzan egin bear ginduzenak, *zeaztasunaren begirunezko ardura ta lots aundia-gaz egin genduzela.*

Oiñarrizko azpiegitura⁽⁴⁾ orreik, euskal bizitzaren babeserako emoten dauskuzan indarrak, *euskereak* zentzunezko zeaztasunean daukan indarragaz osotuta, berez kokatzen gaitulako *gaitasunezko*⁽⁵⁾ *maitasunean*, bere barnean daukan indarragaz, egin bear doguzan gauza guztietarako, argitasuna emonaz.

Aita Santi eta Olazartar Martin´egaz Eibarrera Euskerazaintzaren batzarretara joaten nintzanean, kanpoan gengozala eta gora begira eskuagaz erakutsita *baserriak aipatuz*, baten baiño sarriago esaten eban aita Santik: *Jakintsu batzuk itandu egiten dabe, Eibarrera, nundik nora agertu ziran ainbeste injiñeru, maisu, ekonomilari eta abar.* Begitu non daukazuen lantegigintza *guzti orrein sorkuntzaren ardatzezko ikastetxea.*

Gure arbasoak, gauzak egin bitartez, ta euren arteko arremanak zentzun audiz eroanda, demokraziaren ulermen aundi bateko bizitzara eldu ziran eta sendimendu ber berori sartu eutsoelako euken izkuntzari, *euskerea* ez da edozelako tresneri uts bat.

(1) *Oarmeneko* = atencìon, sentido de la observaciòn. (2) *Samurtasuna* = frescura, ternura en su composiciòn. (3) *Baita* = conciencia. (4) *Azpiegitura* = infraestructura, subestructura. (5) *Gaitasunezko* = buenas dotes, talento.

Bera da *ama*, euskal-izatasuna bear dan zentzunezko lekutik bideratzeko.

Eta etorkizunean, bere *maitasunezko zentzutik* artzen doguzan *nortasunezko izatasunak*, mundu guztiko gizarteari, *euskaldunen nortasunezko egibideak zelangoak diran berez erakusten dautsaguz.*

Mundu oneri eta bizitzari zentzuzko ulermen-bidez, emon geuntsezan adierazpeneko erantzuerak, euskal-ekintzaren bereizkotasunak dira.

Gaur egunean, munduko errigizarteari erakutsi bear dautsaguna: Euskalerrria, Ludi onek daukan *berezko erri zaarrena* dalako.

Eta zaarrena izanez gaiñ, bere *jendekuntzazko*⁽¹⁾ *jakintza, demokrazia* eder baten oiñarrituta dagoelako, nai ta espainiar eta frantzezaren menperatasunak gure gorputzan urduritasun aundiak sartu, ez dogu zetan leergaillurik ez izkillurik erakutsi bear eta gitxiago erabili.

-Leen: mundu onek gaur daukazan arazokaz, berezko legearen arrazoitasunera aokatuta dagoelako.

-Bigarren: Leergaillu orreik gure demokraziko-izatasunaren aurkakoak izanda, eurak ibilteagaz, Munduko gizarteari, beste gauza-bat, edo *ikarabidezkoak* garela erakusten dautsagu, eta Euskaldunak sekula ez gara izan alangoak gure *askatasunezko euskalerrri demokratiko onetan.*

-Irugarren: aldi baten, izkillu orreik bearezkoak izan ba ziran be, gaur jokoz kanpo geratu dira, menperatzaille fazizta oneik edesti guztian indarka erabili ondoren, eurak, alpeerezkoak eta gaurko munduaren bizitzarentzat oso okerrezkoak dirala erakutsi dabelako.

Orregaitik, mundu ta Europa onetan oraindiño, erromapeko katoliko merkantil antolamendu onetan egonda, eurak indar ta maltzurkeri geiago eukinda, izkillu orreik guk erabilerakoan, batzangotasunezko maltzur

(1) *Jendekuntzazko* = *civilización*.

joko ori arrazoitu baiño ez dogu egiten, eta beragaz: **gu gara** legeztu egiten doguna gure **euskal menpekotasuna**.

-Laugarren: ezinbesteko gogo alegiñaren indarragaz, **gure erri miñan, ainbeste zor dauztagun maitasunezko euskerea nortasunduegin bear dogu**. Len berak, **gugaz egin eban antzera**.

Euskaldunak, or, daukagulako nortasunaren izatasunezko altxor aundiarena, beste erriekaz batera, danon izatezko nortasunean, demokraziaren erantzun ederrenak emon dagiguzan.

Gaur naita jendekuntza aundian ezarrita egonda, badaukagu beste eragozpen aundibat be, betiko eta gaurko menperatzailleak bizitzarako bear doguzan tresneri ta gai mozkin guztiak euren kontrolpean eukiteko, eraso aundietan sartuta dabizelako, gaurko 2.017n urte onetan.

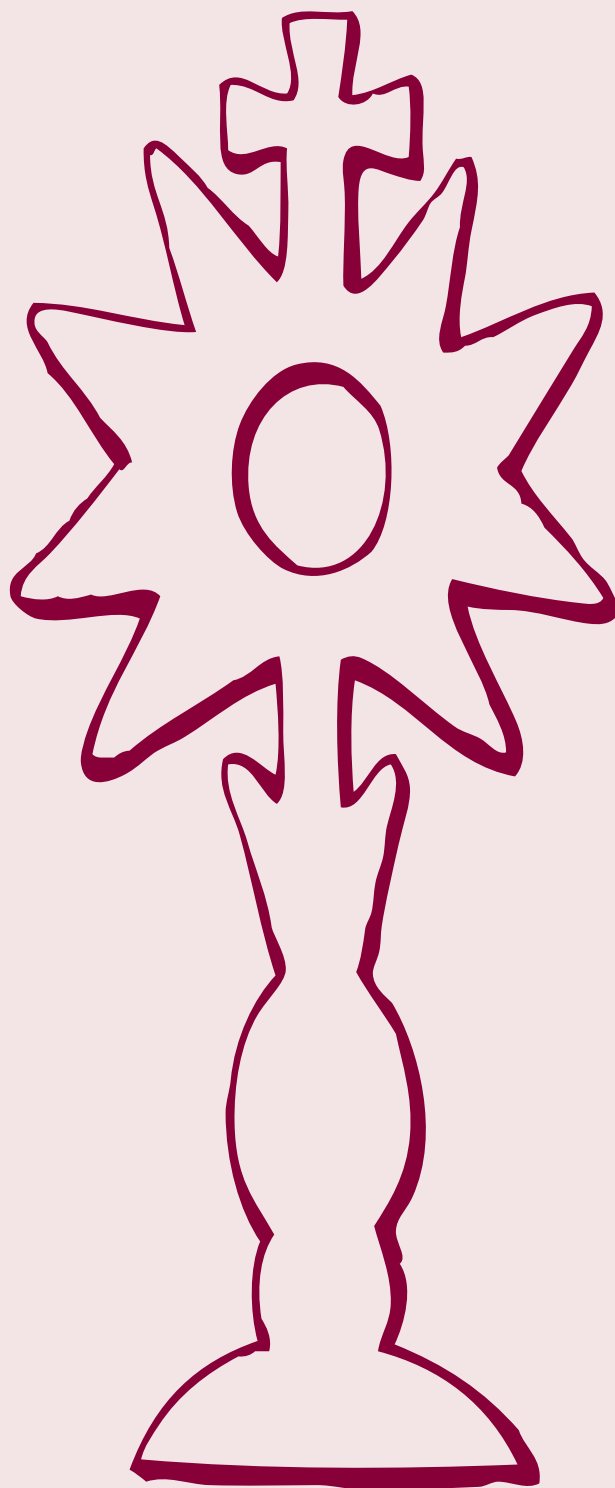
Osasun-bideak, aztetxe, ezi lege⁽¹⁾, lur, aize eta itsasoaren era guztietako lantoki, ta baita zartegi⁽²⁾ eta inguru guzti orreik beretu gure dabez, euren sasijainkotasunaren gurketarako.

Eta edesti guztian guda indarrez egin daben antzera, gaurko bizitza, xautzailletasunezko morroikeriaren nastezko argi bideakaz ganoragabetu egin gura dabe, euskal eta erdiugarte onen berezko errigizarteak espainiar zoraldiko nastetasun baten sartu, ta European bardiñ eginda, euren **sasinorkerizko** asmakuntzan aurrera egiteko, saiatzen dabiltz.

Gu ez gara jausi bear, mendeku edo apentzak daukan lilluramenaren⁽³⁾ sarezko txebera orreitan, Jainkoak aginduta zentzunezko gauzak egitera etorri garelako, bestela gure morroitasuna, gudakin ez ebena lortu, gure iñozokeriakaz lortuko dabe.

Atutxa' tar Paul

Zornotzan 2.017ko urtean Urrillaren 16an

(1) Ezi-lege = educaciòn, urbanidad. (2) Zartegi = asilo de ancianos. (3) Lilura edo Lilluramena = fascinaciòn, alucinaciòn, engaño, ofuscaciòn.